

رہبر عوامل

رہبر عوامل

۱۲۷۲ھ

نحو عربی نك اڻ استفادہ لی پر خلاصہ سی اولان عوامل ڳ^ڻ
سراپا ترجمہ سیلہ بعض آفاق فوائدی وخصوصیہ بالجلہ مثالارینک
تحلیلارینی حاوی اڻدر .

—•••••—

ابراہیم جودی

مربزون مکتب سلطانی سی عربی معلی

—•••—

- افاده -

برکوی مرحومك (عوامل) نام اثر قیمتداری که نحو
عربی نك مبتدیلر ایچون الك استفاده لی بر خلاصه سی دیمکدر .
عصرلردن بری مدرسه لر مزده مبتدیان طلبه یه تدریس اولنه -
کلمکده اولان بواثر؛ وقیله مکاتبزده دخی قبول ایدلش اولدینی .
حالده مؤخرأ هر نه سیبه مبنی ایسه برینه باشقه یکی اثرلر اقامه -
سیله او اثر عال العال دن قطع رغبت اولنش ایدی .

تأمین استفاده نقطه نظرندن هیچ بر اثرک اثر مزبورده
معادل اوله میه جغنی تجارب متوالیه هر حالده اراء ایلکده درکه
بوکون ینه مکاتبجه ازسرنو او اثر بی همتایه رغبتلر اویا تمقده در .
بو انبعاث رغباتدن اخذ شوقله شو (رهبر عوامل) ی بالتحریر
مبتدیان اطفال وطنه اتحاف ایدیوم .

اثر؛ (عوامل) ک سرایا ترجمه سیله بعض آفافی فوایدی و
خصوصیه مثاللرینک صورت واضحده تحلیللرینی محتوی اولمغله .
فواید عظیمه یی موجب اوله جقدر امیدندیم . ومن الله التوفیق -

الحقیر

جودی

رهبر عوامل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد وآله اجمعين

ترجمه: حمد؛ رب العالمين اولان الله عظيم الشأن حضرت ترينه مخصوص صدر.
صلوات وسلام دخی: محمد المصطفی علیه اکل التحايا انتدمن حضرت تريله بالجمله.
اتباعی اوزرينه نازل ووارد در.

بعض فوائد

« الحمد ، ده کی د ال ، حرف تعریفدر . عربی اسم لک اولنه
کلیر . درت معنی افاده ایدر : جنس ، استغراق ، عهد خارجی .
عهد ذهنی . حمد ؛ تعظیم قصد بیه ثنا وشکر مغسانه در . اولنده کی
حرف تعریفدن اخذ ایده بیه جکی مغالر شونلردر :

۱ جنس اعتبار بیه = حقیقت حمد

۲ استغراق .. = هر بر حمد

۳ عهد خارجی .. = جناب حق کندی ذات عیاسنه

اولان معهود حمد اکی

۴ عهد ذهنی .. = غیر معین بر حمد . [بو مقام ؛ بو

مغایه مساعد دکلدر] .

« لله ، ده کی برنجی دل ، حرف جر در . حرف جر اولان د ل ،

لفظة جلاله به داخل اولدقد لفظه جلاله نك همزه سياه لام اولاسي ؛
اجتماع لامات محذورندن طولايي حذف اولنور و آرتق لفظه جلاله
« لله » شكافي آير . « رب » مالك . مربي معناسه در .
« رب العالمين » بتون عالم لك مالكي و مريسي ديمكدر « والصلاة »
دهكي « و » حرف عطفدر . « ال » حرف تعريفدر « صلاة » دعا
معناسه در . صلاة ؛ بوراده اللهبن رحمت ، ملائكه دن استغفار
مؤملردن دعا معناسي افاده ايدر . « والسلام » دهكي « و - ال »
معلوم . « سلام » دنيا و آخرت مشقتلرندن امين اولق ديمكدر .
« علي » حرف جر « محمد » نام بلند بيغمبري در . « و » عطف .
« آل » اتباع معناسه در . « ضميردر » اجمين « اجمعك جميعدر
عموماً معناسه در . تاكيد معنوي در

وبعد فاعلم انه لا بُد لكل طالب معرفة الاعراب
من معرفة مائة شيء ستون منها تسمى عاملاً وثلثون
منها تسمى معمولاً وعشرة منها تسمى عملاً واعراباً .
ترجمه : بوندن صكره بيلكه - اعرابك نه اولديني بيلك ايسته ين هر
فرد ايجون يوز شي بيلمكهن قور تواسي يوقدر . او يوز شيدن آلمشنه
عامل ، اوتوزينه معمول ، اونه عمل واعراب تسيه اولنور .
بعض فوائد

« بعد » ظرفدندر . صكره معناسه در . مضاف اوله رق
ذكر اولنور سه معرب اولور . مفرد ذكر اولنور بده مضاف اليه

منوی بولتور سه ضم اوزرینه مبنی اولور . نته کیم بوراده ده اویله در .
 « فاعلم » ده کی « ف » جوابیه در « اعلم » دردنجی بایدن امر
 حاضر در « ان » حروف مشبه بالفعل دندر « . » ضمیر شاندر .
 « لا » نفی جنس ایچون « بد » فراق معنانه در . « لابد » البته
 ولاحاله مناسنی افاده ایدر . « لکل » ده « ل » حرف جر .
 « کل » معنای استغراقه موضوع براسمدر . « طالب » اسم فاعل
 « من » حرف جر . دن معنانه . « معرفة » مصدر . « اعراب »
 افعال بایندن مصدر . « مائة » ستون ، ثلاثون ، عشرة ، براسم
 عدد در « شیء » مادی اولسون معنوی اولسون هر موجوده
 اطلاق اولتور براسمدر . ترکیه سی « نسه » فارسی سی « چیز » در .
 « تسمی » تفعیل بایندن مضارع مجهول مفرد مونث غائبه در .
 مصدری ؛ اسم وضع ایتمک معنانه اولان - تسمیه - لفظیدر .
 بونک ده اصلی « علو » معنانه اولان « سمو » لفظیدر « عامل »
 اسم فاعل . « معمول » اسم مفعول . « عمل » ایش ایشلدک
 معنانه . مصدر اولدینی کبی ایش معنانه ده کلیر . بوراده عاملدن
 حاصل بر اثر معنانه در که اعراب ایله مفسر در .

فأبیزاك باذن الله تعالى هذه الثلاثة على طريق
 الإيجاز في ثلاثة ابواب . الباب الاول في العامل ، الباب
 الثاني في المعمول ، الباب الثالث في الاعراب

ترجمه : بن سکا الله تعالى نك اذنيه شو اوج شییء بر وجه اختصار
اوج باده بیان ایدرم . برنجی باب عامل ، ایکنجی باب معمول ،
اوجنچی باب اعراب بیانده در .

بعض فوائد

« ف » جوابیه « این » اصلی — بیان — اولق اوزره تفعیل
بابندن مضارع معلوم نفس متکلم وحده در . « لام » حرف جر .
ایچون معنانه . « ك » ضمیر مخاطب مفرد . « با » حرف جر .
ایله معنانه « اذن » دستور ویرمك معنانه مصدر در . « تعالى »
تفاعل بابندن ماضی مفرد مذکر غائب در . فاعلی تحتده مستر ولفظة
جلاله به راجع اولان — هو — در . جمله سی یا معترضه در ، یا محلاً
منصوب لفظة اللهك حال دائمه سیدر . یا خود محلاً مجرور لفظة اللهك
صفتی در [بو اوجنچی صورت نکره ایله توصیف اولنق لفظة اللهك
خواصندندر دینلره کورده در] « علو شاننده دائم وثابت اولدی »
دیمکدر . « هذه » دهکی — ها — حرف تنیه ، ذه ؛ اسم اشارتدر
و مؤنندر . « ثلاثة » اسم عدد « علی » حرف جر ، اوزرینه
معنانه « طریق » یول « ایجاز » افعال بابندن مصدر در . سوزی
قیصه باغلامق معنانه در . « فی » حرف جر ، ده معنانه
« ابواب » بابك جمیدر . باب لفظة قیو معنانه ایسه ده اصطلاح
علومده . مبحث معنانه مستعملدر . مثلاً ؛ باب اعراب : مبحث
اعراب دیمکدر . مبحث ؛ محتوی اولدینی مسائله بروسیله وصول
اولدینی ایچون کویا بابه تشبیه اولنقله باب دینلره ك مبحث مراد
اولنشددر . اول ؛ ابتدا ، پیشین معنانه در . آخرك مقابلی در

عدداً . برنجی . معنایسته کثیر . نه کیم . الباب الاول دهده بو
معنای مفیددر . اول ؛ لفظك مرنه قدر فعلی بوقسهده کندوستده
معنای تفضیل واردر و افضل تفضیل کبی ده استعمال اولتور .
ثانی ، ثالث . بر عدد وصفی در

الباب الاول فی العامل وهو علی ضربین لفظی و معنوی
فاللفظی علی قسمین سماعی و قیاسی فالسماعی تسعة
واربعون و انواعه خمسة النوع الاول حروف تجراسماً
واحداً فقط تسمى حروف الجر وحروف الاضافة
وهی عشرون .

ترجمه : برنجی باب ؛ عامل بیاندهدر . عاملده ایکی نوعدر :
لفظی ، معنوی . لفظی دخی ایکی قسمدر : سماعی ، قیاسی . سماعی
ایسه فرق طقوزدر انواعی ده بشدر . برنجی نوع ؛ برطاقم حرفلردرکه
یا لکنز بر اسی جر ایدر و کندولرینه حروف اضافت نامی و بریلیر .
آئلرده بکرمی در .

بعض فوائد

عامل - لغته عمل ایدیجی ، ایشایجی ، مؤثر معنایستهدر .
اصطلاح نموده معنای ، تعریفی شودر : مایحصل به المعنی المقضی
للاعراب . ترکیبسی = عامل ؛ بر شیدرکه اعرابی اقتضایدن

معنی آنکه حاصل اولور . مثلاً . - جاء زيد - ده کی : جاء .
 عاملدر ، چونکه - زيد - ك مرفوع اولسنی اقتضایدن - معنای
 فاعلیت - آنکه حاصل اولمدر . کذا - رأیت زیداً - ده کی
 - رأیت - عاملدر . چونکه زیدك منصوب اولسنی اقتضایدن
 - معنای مفعولیت - آنکه حاصل اولمدر . وکذا . مررت
 بزید ده کی - با - عاملدر . چونکه - زيد - ك مجرور اولسنی
 اقتضایدن - معنای اضافت - آنکه حاصل اولمدر .

« ضریین ، ضربك تنهیدر . ضرب ؛ اورمق معانسه
 کلدیکی گبی نوع ، صنف وسائر کبی بر چوق معنارده کلیر .
 بوراده نوع معانسه در .

« لفظی ، اسم منسوبدر . لفظه منسوب دیمکدر . عامل
 لفظی - مایکون لسان فی حظ . دیه تعریف اولتور . یعنی
 عامل لفظی برشیدرکه آئی تلفظده لسانك نصیبی اولور : من ،
 ان ، لم ، جاء کبی .

« معنوی ، دخی اسم منسوبدر . معنایه منسوب دیمکدر .
 عامل معنوی - . مایکون لسان فی حظ . دیه تعریف اولتور .
 یعنی عامل معنوی برشیدرکه آئی تلفظده لسانك نصیبی اولماز .
 - زید قائم - دیدیکمزده - زيد - ایله - قائم - ك مرفوع
 اولمیری ایجاب ایدن عامل کبی

« قسین ، قسمك تنهیدر . - قسم - شی مقسومك بر جزئی ،
 بر بارجه سی دیمکدر .

« سماعی » اسم منسوبدر سماعه ، یعنی ایشتمکه منسوبه
 دیمکدر. عامل سماعی - مایتوقف اعماله بخصوصه علی السماع . دیه
 تعریف اولنور . یعنی عامل سماعی ؛ برشیدرکه اکا عمل ایتدیرمک .
 خاصة سماعه متوقفدر : من ، ان ، لم کجی

« قیاسی » دخی اسم منسوبدر . قیاسه منسوب لیمکدر .
 عامل قیاسی - مایمکن ان ینذکر فی عمله قاعدة کلیة . دیه تعریفه
 اولنور . یعنی عامل قیاسی ؛ برشیدرکه آنک عملانی بیانده بر قاعده
 کلیه ذکر اولنلق ممکندر : جاء ، اعطاء ، هیات کجی . « انواع »
 چشید معنانه اولان نوعك جمیدر . « خزوف » حرفك جمع
 کثرتی در . « تبحر » برنجی بایدن مضارع معلوم مفرد مؤنث
 غائبه در . جبر ایدر ، چکر دیمکدر .

« فقط » دهکی . فا . جوابیه ، یاخود زائده لازمه در .
 - قط - اسم فعلدر . یکنی معنانه در . یاخود - حسب - معنانه
 بر اسم در . بوراده آنحق ، بالکثر ، حصراً . معناسنی مفید
 اولور . « حروف الجبر » ماوضع للافضاء بفعل او معناه الی مایله .
 دیه تعریف اولنور . ترکیبسی ! حروف جبر ؛ فعلی ویاخود معنای
 فعلی مدخوله جروایصال ایچون وضع اولنتمش حرفلدر .
 مثلاً کتبت بالقلم رکیبندمکی - با - حروف جردندر . کتبت
 فعلنک معناسی اولان کتبی ؛ مدخولی اولان قلم . جروایصال
 ایشدر .

« اضافه » میل ایتدیرمک ، تابع قیلمق ، اولاشدیرمق .

معنای در . حروف جرّه : . حروف الاضافه . دینم سنک سبی
دخی ینه فمک معانی مدخوله اولاشدیرر اولمیدر .

الاول « الباء » نحو آمنت بالله وبه لا بعثن . والثانی
« من » نحو تبت من کل ذنب . والثالث « الی » نحو تبت الی الله
تعالی . والرابع « عن » نحو كففت عن الحرام . والخامس
« علی » نحو تجب التوبة علی کل مذب .

ترجه : برنجیسی « با » در = آمنت بالله وبه لا بعثن « کی .
« معنای : انا یمان ایتشدر و آکا یمین ایدرم که البته آخرته قالدیریلوب
اخراج اولنه جنم »

ایکنجیسی « من » در - تبت من کل ذنب « کی » معنای : هر کناهدن
توبه ایتدم .

اوجنجیسی « الی » در - تبت الی الله تعالی « کی » معنای الله تعالی به
رجوع ایتدم .

در دنجیسی « عن » در - كففت عن الحرام « کی » معنای :
هرامدن منع اولندم .

بشنجیسی « علی » در تجب التوبة علی کل مذب « کی . » معنای :
هر کناهکار اوزرینه توبه واجب اولور .
تحلیل امثله

۱ « آمنت » افعال بابندن ماضی معلوم نفس متکلم وحده در .
فاعلی ت در . ایمان ایتدم دیمکدر . مصدری « ایمان » در .

« بالله » ده « باء حرف جر در . آمنت به متعلق در [*] . لفظه جلاله ؛
لفظاً با ايله مجرور در . محلاً و يا خود تقدير منصوب اولوب آمنتك
مفعول به غير صريح در . « و به » ده واو ؛ عاطفه . باء حرف جر در .
متعلق ؛ مقدر « اقسام » در . . ؛ ضمير متصل در . كسر اوزرينه
مبنى در . اعرابدن محل قريبي با ايله مجرور در ، محل بعيدى
ايسه منصوب اولوب مقدر « اقسام » لك مفعول به غير صريح در .
« لابعن » ده لام ؛ جواب قسم . ابعث ؛ اوچنچي با بدن مضارع
مجهول نفس متكلم وحده در . فاعلى تحتدكي انادر . ن ؛ نون
تاكيد در . [جمله لك ايكي سي ده فعليه در]

۲ « بت » مصدرى « توبه » اولقى اوزره برنجى با بدن
ماضى معلوم نفس متكلم وحده در . فاعلى ت در . « من »
حرف جر در . متعلق ؛ بت در . « كل » ؛ لفظاً من ايله مجرور ،
محلاً منصوب مفعول به غير صريح در بتك « ذنب » ؛ مضاف اليه در
و بنا برين مجرور در . [جمله ؛ فعليه در]

۳ « بت » م « الى » حرف جر در . متعلق ؛ بت
« الله » لفظاً الى ايله مجرور ، محلاً دخي منصوب مفعول به غير صريح در
بتك « تعالى » م [جمله ، فعليه در]

۴ « كفت » مصدرى كف اولقى اوزره برنجى با بدن
ماضى مجهول نفس متكلم وحده در . نائب فاعلى ت در « عن »

• هر حرف جر ايچون مطلقاً بر متعلق لازمدر . متعلق يا فعل اولور .
يا شبه فعل اولور . يا معنى فعل اولور . برر مثال = فعل : سررت
بزید ، شبه فعل : منقطع عنا ، معنى فعل : هام اينا . حروف جاره دن
يا لكز رب ، حاشا ، خلا ، عدا ، لولا ، امل ايله زوائدك متعلق اوللازه .

حرف جر، متعلق کففت « الحرام » لفظاً عن ايله مجرور ،
 محلاً منصوب مفعول به غیر صریحیدر کففتك [جمله ؛ فعلیه در]
 ه « تجب » مصدری وجوب اولی اوزره ایکنجی بابدن
 مضارع معلوم مفرد مؤنث غائبه در . فاعلی التوبة در .
 « علی » حرف جر ، متعلق تجب . « كل » لفظاً علی ايله مجرور ،
 محلاً منصوب مفعول به غیر صریحیدر تجبك . « مذب »
 مضاف الیه - مجرور [جمله ؛ فعلیه در]

والسادس « اللام » نحو انا عبيد الله تعالى . والسابع
 « في » نحو المطيع في الجنة . والثامن « الكاف » نحو قوله
 تعالى ليس كمثله شيء . والتاسع « حتى » نحو واعبد الله
 تعالى حتى الموت . والعاشر « رُبَّ » نحو رُبَّ تال
 يلغنه القرآن .

ترجمه : التنجیسی « لام » در - انا عبيد الله تعالى « کبی . معنای :
 بز الله تعالىك قول مجزلی بز . یدنجیسی « فی » در - المطیع فی الجنة «
 کبی . معنای : اطاعت ایدیجی اولان جشده در . - کزنجیسی « کاف »
 در - الله تعالىك « ایس کله شیء » قول شریفی « کبی . معنای : آکا
 بکزر هیچ بر شی یوقدر . طغوزنجیسی « حتی » در . اعبد الله تعالى
 حتی الموت « کبی . معنای : اوانجهیه قدر الله تعالى به عبادت ایدرم .

«وَتَجِيبِي» رب « در. رب تَالِ یلعنه القرآن » کبی . معناسی : بعض قرآن تلاوت ایدنلر واردرکه [احکامنه عدم رعایتلندن] قرآن آنلره لغت ایدر .

تخلیل امثله

۶ « اَنَا ، ده کی اِنْ ؛ اِنْ نَك مخفی در . نَا ؛ ضمیر متصل در . سكون اوزرینه مبنی در اعرابدن محلاً منصوب اوله رق اِنْ لفظك اسمیدر . « عید ، عبدك جمعیدر ولفظاً مرفوع اوله رق ان لفظك خبریدر . « لله ، لام ؛ حرف جر ، لفظه جلاله ؛ لفظاً لام ایله مجروردر . جارمع المجرور ایسه ظرف مستقر اولوب جمله سی اعرابدن محلاً مرفوع لفظه جلاله نك صفتی در . « تعالی ، م « انا بی ضمیر منفصل اوله رق « انا ، او قومق دخی جائدر . فقط بو تقدیرده « عید ، لفظك مصغر اوله رق « عید ، شکنده او قونمسی ایجاب ایدر . بو حالده معنی ؛ « بن الله تعالی نك قولجغزی یم ، اولور [جمله ؛ هرایکی تقدیردهده اسمیه در]

۷ « المطیع ، ال ؛ حرف تعریف مطیع ؛ مصدری « اطاعة » اولمق اوزره افعال بابندن اسم فاعلدر . لفظاً مرفوعدر ، مبتدادر . « فی حرف جردر . متعلق محذوف و افعال عامه دندر « الجنة » لفظاً فی ایله مجروردر . جارمع المجرور ظرف مستقر اولوب جمله سی اعرابدن محلاً مرفوع اوله رق مبتدایه خبردر [جمله ، اسمیه در]

۸ « لیس ، افعال ناقصه دندر ماضی مفرد مذکر غائبدر « کتله ، ده کی

کاف حرف جر در صله در [*] . متعلق یوقدر . مثل ؛ لفظاً
 کاف ایله مجرور ، محلاً منصوب اولوب لیس نك خبریذر . . ضمیر
 در . مکسوردر . مثلك مضاف الیه اولمغه محلاً مجروردر . «شی»
 لفظاً مرفوع اولوب لیس نك اسمیذر [جمله ؛ فعلیه در]
 ۹ «اعبد» برنجی بایدن مضارع معلوم نفس متکلم واحده در .
 فاعلی تحتده کی انا در «الله» لفظاً منصوبدر . اعبدنك مفعول
 به صریحیدر . «حتی» حرف جر در . اعبدیه متعلقدر «الموت» ال ؛
 حرف تعریفدر . موت ؛ لفظاً حتی ایله مجرور اولدینی کی اعبدیه
 مفعول به غیر صریح اولمق اوزره محلاً منصوبدر . [جمله ؛
 فعلیه] در

۱۰ «رب» حرف جر در متعلق یوقدر . «نال» مصدری .
 تلاوة اولمق اوزره برنجی بایدن اسم فاعلدر . تقدیراً مجرور
 اولدینی کی مبتدا اولمق اوزره محلاً دخی مرفوعدر .
 خبری ایسه محذوفدر - لقینه - دیمکدر . «یلن» اوچنجی
 بایدن مضارع معلوم مفرد مذکر غائبدر . «ضمیردر» مضموم
 در . محلاً دخی منصوب اولوب یلن نك مفعول بهی در . «القران» لفظاً
 مرفوع یلن نك فاعلیدر . یلنه القران جمله سی ؛ نال لفته صفت
 اولمق اوزره محلاً مرفوعدر [جمله ، اسمیذر]

والحادی عشر «واوالقسم» - نحو والله لا اقل

• صله ؛ زائد دیمکدر ، قران کریمه متدائر کمانده زائد برنده ادباً .
 صله تعبیری قولالنافی لازمدر .

الكبار . والثاني عشر « تاء القسم ، نحو تالله لافعلن القراءه !
 ثض . والثالث عشر « حاشا » نحو هلك الناس حاشا العالم .
 والرابع عشر « مُذ ، نحو بُنت من كل ذنب فعلته مذيوم
 البلوغ . والخامس عشر « مُنْذُ » نحو تجب الصلاة منذ
 يوم البلوغ

ترجمه : اون برنجیسی «واو قسم » در - والله لا افعل الکبار « کبی -
 معنای : اللهم یمین ایدرم که کباری ارتکاب ایتمه جکم . اون ایکنجیسی « تاء
 قسم » در - تالله لافعلن القرائض « کبی . معنای : اللهم یمین ایدرم که
 فرضلری بهم حال ایشلیه جکم . اون اوچنجیسی « حاشا » در - هلك
 الناس حاشا العالم « کبی . معنای : انسانلر عموماً هلاک اولشدر عالم
 مستثنی : اون در دنجیسی « مذ » در - بنت من کل ذنب فعلته مذ یوم
 البلوغ « کبی . معنای : بلوغ کوندن بری ایشلدیکم هر کناهدرتوبه
 ایتدم . اون بشنجیسی « منذ » در تجب الصلاة منذ یوم البلوغ « کبی -
 معنای : بلوغ کوندن اعتباراً نماز واجب اولور .

تحلیل امثله

۱۱ « والله ، واو ؛ حرف جر در . مقدر و اقسام ، به متعلقدر . لفظه
 جلاله ؛ لفظاً واو ایله مجرور اولدینی کبی محلاً دخی منصوب اولوب
 مقدر اقسام نك مفعول به غیر صریحیدر .

اقسم مع فاعله جمله فعلیه در . اعرابدن محلی یوقدر . « لا »
 حرف نفی افعل ، مضارع معلوم نفس متکلم وحده . فاعلی

تحتنده انا . لا فعل ؛ مع فاعله جمله فعلیه اولوب قسمه جواب در .
 « الكبائر » كیره نك جمیدر . لفظاً منصوبدر . لا فعل نك مفعول به
 صریحیدر . [جمله نر ؛ فعلیه در]

۱۲ « تالله » م . والله کیدر . « لا فعلن » ده کی لام ؛ جوابیه
 در . « لا فعل » م . ن ؛ نون تا کیدر . لا فعلن جمله فعلیه سی قسم ک
 جوابیدر . « الفرائض » فريضه نك جمیدر . لفظاً منصوبدر .
 لا فعلن نك مفعول به صریحیدر .

۱۳ « هلك » مصدری « هلاك » اولوق اوزره ایکنجی بابدن
 ماضی معلوم مفرد مذکر غائبدر . « الناس » هلك نك فاعلی اولوق
 اوزره لفظاً مرفوعدر . « حاشا » حرف جر در . متعلق یوقدر .
 « العالم » لفظاً حاشا ایله مجرور و بآسدن مستثنی اولوق اوزره محلاً
 منصوبدر [جمله ؛ فعلیه در]

۱۴ « تبّ من كل ذنب » م . « فعلت » ماضی نفس متکلم
 وحده . فاعلی ت . . . محلاً منصوب فعلت نك مفعول بهی در .
 عملک جهاسی ؛ ذنب ك صفتی اولوق اوزره محلاً مجروردر .
 « مذ » حرف جر در . متعلق فعلت در . « يوم » لفظاً مذ ایله
 مجرور و فعلت به مفعول به غیر صریح اولوق اوزره محلاً منصوبدر
 « البلوغ » يومك مضاف الیهی اولوق اوزره لفظاً مجروردر .
 [جمله نر ؛ فعلیه در]

۱۵ « تجب » مضارع مفرد مؤنث غائبه در . « الصلاة »
 تجب لك فاعلى اولمق اوزره لفظاً مرفوعه در . « منذ » حرف جر در .
 متعلقى تجب در . « يوم البلوغ » م . [جمله ؛ فعلیه در]

والسادس عشر « خلا » نحو هلك العالمون خلا
 العامل بملمه

والسابع عشر « عدا » نحو هلك العاملون عدا المخلص
 والثامن عشر « لولا » نحو لولاك يارحمة الله لهلك الناس
 والتاسع عشر « كي » نحو كيما عصيت
 والعشرون « لعل » فى لغة عقيل نحو لعل الله تعالى
 يغفر ذنبى

ترجمه ! اون دردنجيسى (خلا) در - هلك العالمون خلا العامل بملمه (كي).
 معنای ؛ عالم هلاك اولشدر عليه عامل اولان مستثنى . اون بدنجيسى
 (عدا) در . هلك العالمون عدا المخلص (كي . معنای ؛ عامل هلاك
 اولشدر اخلاص اوزره اولان مستثنى ، اون سكرنجى (لولا) در -
 اولاك يارحمة الله لهلك الناس (كي - معنای ؛ اى الله رحمتى ؛ سن
 اولايديك انسانلر هلاك اولوردى . اون طقوزنجيسى « كي » در . كيما
 عصيت كي . معنای ؛ چون عامى اولدك . بىكر منجيسى انت عقيله كوره « لعل » در -
 لعل الله يغفر ذنبى كي معنای . اومولوزكه الله كفافى مغفرت ايدر .

تحلیل امثله

۱۶ « هلك » م . « المالمون » عالمك جمیدر . هلك نك .
 فاعلى اولمق اوزره لفظاً مرفوعدر . علامت رفی واودر .
 « خلا » حرف جر در . متعلق یوقدر « المامل » دردنجی بابدن .
 اسم فاعلدر . لفظاً خلا ایله مجرور اولدینی حالدہ عالمون دن .
 مستثنی اولمق اوزره محلاً منصوبدر . « با » حرف جر در . متعلق .
 عاملدر . « علم » لفظاً با ایله مجرور اولدینی حالدہ عاملك
 مفعول به غیر صریحی اولمق اوزره محلاً منصوبدر . « ده » لفظاً مكسور .
 اولدینی حالدہ علمك مضاف الیهى اواق اعتباریله محلاً مجروردر .
 [جمله ؛ فعلیه در]

۱۷ « هلك المالمون » م . « عدا » حرف جر در . متعلق .
 یوقدر « المخلص » اسم فاعلدر . افعالنددر . مصدری اخلاصدر .
 لفظاً عدا ایله مجرور اولدینی حالدہ عاملون دن مستثنی اولمق اوزره .
 محلاً منصوبدر

۱۸ « لولا » حرف جر در . متعلق یوقدر « كاف » ضمیر
 متصلدر . فتح اوزرینه مبنی در اعرابدن محل قریبی لولا ایله .
 مجرور اولدینی حالدہ محل بمیدی مبتدا اولمق اوزره مرفوعدر .
 خبری وجوباً محذوفدر - موجود - دیمکدر . « یا » حرف ندا
 « رحمة » وجوباً محذوف اولان - ادعو - فعلك مفعول بهی .
 اولمق اوزره لفظاً منصوبدر . « الله » رحمةك مضاف الیهى اواق .

اوزره لفظاً مجزور در ، « ل » جوابیه در « هلك الناس » م
 جمله سی لولانك جوابی در . [جمله لك برنجیسی اسمیه ،
 ایکنجیسی فعلیه در]

۱۹ « کی » حرف جر در . لام تعلیل معانسه در . متعلق
 عصیت فعلی در « مه » اسم استفهام در : لفظاً فتح اوزرینه
 مبنی در . اعرابدن محل قریبی کی ایله مجرور اولدینی حالده محل
 بعیدی عصیت فعل مؤخرینك مفعول لهی اولقی اوزره منصوبدر .
 [جمله ؛ فعلیه در]

۲۰ « لمل » حرف جر در . متعلق یوقدر . « الله » لفظاً
 مجرور ، محلاً مرفوع مبتدادر . « یغفر » مضارع . فاعلی تحتده کی
 هو در . لفظة جلاله یه راجعدر « ذنب » یغفرنك مفعول بهی اولقی
 اوزره تقدیراً منصوبدر . « ی » ضمیر منصوبدر . ذنبك مضاف الیهی
 اولمقاله محلاً مجروردر . [جمله ؛ جمله فعلیه خبریه بی محتوی اولدینی
 حالده اسمیه در]

حروف جرك مغالری

با	-	الصاق ایچوندر	=	ایله	.
من	-	ابتدا	=	دن	.
الی	-	استها	=	، به قدر	.
عن	-	بعد و مجاوزة	=	دن	.
علی	-	استعلا	=	اوزره، اوزرینه	.
لام	-	تعلیل و تخصیص	=	ایچون	.
فی	-	ظرفیت	=	ده	.
کاف	-	تشیه	=	کچی	.
حتی	-	غایه	=	، به قدر	.
رب	-	تقلیل و تکثیر	=	بعض، چوق	.
واو	-	قسم	=	بین ایدرم	.
تا	-	قسم	=	بین ایدرم	.
حاشا	-	استثنا	=	مستثنی، دن غیری	.
مذ	-	زمان ماضی ده ابتدا	=	دن بری	.
مند	-	کذا	=	» »	.
خلا	-	استثنا	=	مستثنی، دن غیری	.
عدا	-	کذا	=	» »	.
لولا	-	امتناع الشیء لوجود غیره	=	اولماییدی	.
کی	-	تعلیل	=	ایچون	.
لعل	-	ترجی	=	ماءولکه، اومولورکه	.